

VALTUUSTOALOITE

Valtuuston, kaupunginhallituksen ja valiokuntien toiminta on päätöksentekoa ja päätösten pitäisi perustua vaihtoehtojen edullisuusvertailuun. Kuitenkin jopa useiden kymmenien miljoonien eurojen ratkaisun päätösesityksen perusteluna esitetään vain luettelo vaihtoehtoisten ratkaisujen eduista ja haitoista. Kaikkia vaihtoehtoja ei oteta huomioon. Ratkaisulle asetettavat vaatimukset eli kriteerit eivät ole selviä. Ratkaisun vaikutusten selvitystä lykätään. Vaihtoehtoja ei aseteta edullisuusjärjestykseen, päätöksenteko on vaikeata ja prosessi voi kestää monia vuosia.

Päätöksenteko on osa ongelmanratkaisuprosessia. Ongelmana voi olla esimerkiksi, että jokin palvelu tai resurssi ei vastaa vaatimuksia. Ongelman ratkaisuna voi olla esimerkiksi (1) palvelun kehittäminen, (2) henkilön ottaminen kaupungin palvelukseen, (3) toimitilan järjestäminen / rakentaminen / saneeraus, tai (4) tavoitteet ja toimenpideohjelma.

Ongelmanratkaisuprosessin toimintoja ovat analyysi, innovointi (suunnittelu), toteutus ja arviointi. Analyysitehtäviä ovat vaatimusten määrittäminen, tilanteen arviointi ja ongelman ymmärtäminen. Innovointitehtäviä ovat tavoiteltavan tuloksen suunnittelu ja tavoiteasettelu, toteutustavan suunnittelu sekä ratkaisumallien (vaihtoehtojen) arviointi ja parhaan valinta (päätöksenteko).

Sidosryhmien (valtio, veronmaksajat, käyttäjät, henkilöstö ym) vaatimukset ovat kriteerejä, joiden perusteella nykytilannetta ja kehitystä sekä uusia ratkaisuja voi arvioida. Vaatimukset voivat kohdistua hankkeen ja sen tuloksen taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristövaikutuksiin. Vaatimukset tulisi määrittää ominaisuuksina, jotka voi mitata. Vaatimus voi olla myös rajoite: lakisääteinen, ylempään tason päätös tai standardi.

Arvot ilmenevät vaatimuksissa ja niille annetuissa painoissa. Jos kyse on hankinnasta, kriteerit painoineen pitää esittää tarjouspyynnössä tai hakuilmoituksessa.

Yhtenä ratkaisuvaihtoehtona pitäisi olla myös, että ei muuteta mitään. Vaihtoehtoina voi olla: ostetaan palvelu tai tuotetaan itse. Jos kyse on investoinnista, pitäisi olla investointilaskelmat. Pitäisi selvittää myös vaihtoehtoiskustannukset. Kaupungin strategian mukaan "vaikutusten arviointi on luonnollinen osa päätöksentekoa". Arviointi tarkoittaa vertailua vaatimuksiin.

Päätösesityksessä pitäisi systemaattisesti esittää analyysi- ja innovointivaiheiden tulokset, erityisesti

1. kriteerit / vaatimukset, joiden suhteen vaihtoehtoja on vertailtava sekä mittarit, joilla kriteerien tarkoittamia vaihtoehtoisten ratkaisujen ominaisuuksia mitataan
2. eri kriteerien painot
3. kaikki vaihtoehdot eli ratkaisumallit jotka ovat relevantteja
4. vaihtoehtojen vertailutaulukko, mikä osoittaa vaihtoehtojen edullisuudet kriteerien perusteella.

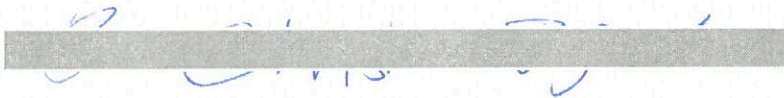
Myös kuntalaisille ja asianosaisille on tärkeää, että päätöksentekijä perustelee päätöksensä selvästi ja avoimesti.

Kaupungin strategia määrää, että "tiedolla johtamisen välineitä käytetään laajasti päätöksenteon tukena". Yksi sellainen johtamisen väline voisi olla yleinen malli, mikä "organisoi päätöksentekotilanteen ja sen vaatimat relevantit tosiasiat".

Ehdotan, että kaupunginhallitus selvittää / selvityttää

1. millainen edullisuusvertailun ja sen tuloksen pitäisi olla
2. mitä tietoja ja välineitä sellaisen tekeminen edellyttää sekä
3. tarvittavia toimenpiteitä.

Kauniaisissa 23.10.2023 Erkki Karimaa

A horizontal grey bar redacting a signature. Faint blue ink marks are visible above and below the bar.